

Väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna 2018

- En kvantitativ studie om väljares prioriteringar i sakfrågor

Abstract

De stora förändringarna som varit i svensk politik de senaste åren visar sig inte minst i Sverigedemokraternas framväxt. Följande studie ämnar därför förklara den största väljarströmmen i riksdagsvalet 2018, som var från Moderaterna till Sverigedemokraterna. Studien använder en kvantitativ metod och har med hjälp av data från svensk nationell datatjänst studerat väljarna utifrån två grupper; de som röstat på Moderaterna både 2014 och 2018 samt de som bytt från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018. Teorierna Issue voting och Issue ownership används tillsammans med tidigare forskning som förklaringar till den kvantitativa empirin som samlats in på väljarströmmen. Empirin redovisas genom deskriptiv statistik och logistiska regressioner. Resultaten visar att prioriteringar påverkar partivalet, såsom politiska sakfrågor angående flyktingpolitik och äldreomsorg.

Nyckelord: Väljarström, Sakfrågeprioritering, Issue ownership, Issue voting, Partival

Antal ord: 7539

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
2	Tidigare forskning	3
3	Teorier	6
3.1	Issue voting	6
3.2	Issue ownership	7
4	Metod	9
4.1	Urval och material	9
4.2	Operationalisering	11
4.3	Analysstrategi	12
5	Empirisk analys	15
5.1	Deskriptiv analys	15
5.2	Regressionsanalys	22
6	Slutsats	24
7	Referenser	26
8	Bilagor	28
8.1	Bilaga 1	28
8.2	Bilaga 2	29
8.3	Bilaga 3	30
8.4	Bilaga 4	31

1 Inledning

De senaste åren har partier med invandringkritisk profil växt sig starkare i Europa, dessa har utmanat de mer etablerade partierna med ett kraftigt växande väljarstöd och har kommit att förändra de parlamentariska strukturerna. I Sverige har detta skeende i synnerhet visats i Sverigedemokraternas anmärkningsvärda tillväxt sedan inträdet i riksdagen 2010. Partiet har utvecklats från att endast inneha några enstaka procent av väljarstödet till att bli ett av Sveriges största partier under knappt tio års tid (Mehic, 2019:6). Vid valet 2018 behöll Sverigedemokraterna 86 procent av sina väljare från 2014, denna siffra är högre än för alla andra svenska riksdagspartier (SVT, 2018, 9 september). Under samma period gick både Moderaterna och Socialdemokraterna ner i väljarstöd och slutade på 19,8 respektive 28,6 procent (Valmyndigheten, 2018).

De mätningar som genomförts på svenska väljarströmmar har visat att Moderaterna och Socialdemokraterna tappade 14, respektive 11 procent av sina väljare till just Sverigedemokraterna. Liknande resultat kan ses hos samtliga svenska riksdagspartier, där alla tappade flest väljare till just Sverigedemokraterna (SVT, 2018, 9 september). I dagsläget utmanar partiet dessutom om att bli Sveriges största parti och det partiet som tappade högst andel väljare till dem var Moderaterna. Med bakgrund av dessa skeenden och att partier med stora likheter till Sverigedemokraterna växer internationellt är det intressant att studera utveckling närmare (Dal B'o, Finan, Folke, Persson, & Rickne, 2019:2).

Henrik Oscarsson (2017) lyfter de stora förändringarna som skett i den svenska väljarkåren och att det måste ske närmare studier på positionstagande bland Sverigedemokraternas sympatisörer för att kunna beskriva och förklara de politiska förändringarna som skett i Sverige (Oscarsson, 2017:421). En sådan studie skulle kunna rikta in sig mot att jämföra de som tidigare röstat på ett annat parti men nu röstar på Sverigedemokraterna och de som bibehållt sin röst. Med utgångspunkt i detta blir det intressant att studera den väljarström, som vid senaste valet, var störst till Sverigedemokraterna.

Således kommer följande studie genomföra kvantitativa analyser för att förklara den väljarström som vid riksdagsvalet 2014 röstade på Moderaterna men som 2018 röstade på Sverigedemokraterna. Detta har gjorts med hjälp av SVT:s vallokalsundersökning (VALU), vilken har tillhandahållits från Svensk nationell datatjänst. För att finna svar på studiens frågeställning kommer empirin analyseras baserat på ett urval av tidigare forskning och teorier. Studiens hypotes är att prioriteringar i sakfrågor var en betydande faktor för partivalet i den väljargrupp som ändrade från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018. Hypotesen kommer beskrivas närmare i slutet av avsnittet Teori.

1.1 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka den väljargrupp som vid riksdagsvalet 2014 röstade på Moderaterna men som 2018 röstade på Sverigedemokraterna. För att göra det kommer studien bland annat undersöka väljares prioriteringar i sakfrågor. De respondenter som röstat på Moderaterna både 2014 och 2018 kommer vara studiens referensgrupp och studien ämnar jämföra de två grupperna för att kunna beskriva de skillnader som finns sinsemellan. En jämförelse bör kunna påvisa väljares skillnader i åsikter och prioriteringar. Genom att påvisa skillnader mellan grupperna och koppla det till befintliga teorier är syftet att förklara den väljarström som skedde från Moderaterna till Sverigedemokraterna vid senaste riksdagsvalet, 2018.

Det vore också intressant att närmare studera hur partierna har handlat när det kommer till att locka väljare genom politiskt agerande i sakfrågor. Dock syftar denna studie endast till att studera väljares partival utifrån deras egna politiska preferenser. Således kommer studien inte studera Sverigedemokraterna och Moderaternas handlande, utan istället se till de väljare som antingen röstat på Moderaterna 2014 och 2018 eller som vid valet 2018 bytt från Moderaterna till Sverigedemokraterna. Därmed blir studiens frågeställning "hur kan väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna vid riksdagsvalet 2018 förklaras?".

2 Tidigare forskning

Tidigare forskning inom området berör såväl studier om väljarströmmar, som rapporter och analyser på det politiska fältet i Sverige. Statistiska centralbyrån genomför årligen rapporter om de skiftningar som sker inom svensk politik och tillhandahåller förklaringsmodeller och analyser. Dessa rapporter använder dock inte teorianvändning eller teoriutveckling och därav kommer följande avsnitt presentera såväl rapporter som forskning, för att beskriva en bredare bild av studieområdet. Som tidigare nämnt skriver Oscarsson (2017) att Sverigedemokraternas utveckling är anmärkningsvärd, och för att förstå de stora förändringarna inom svensk politik är det viktigt att närmare studera väljarströmmen till Sverigedemokraterna och deras väljares positionstaganden (Oscarsson, 2017:421).

En rapport från Statistiska centralbyrån (2016) skriver att de analyser som gjorts på väljares benägenhet att byta parti, visar att svenska väljare låter ideologiska orienteringar samt deras inställning i sakfrågor väga tungt vid beslutet. Dessa tendenser blir synliga när de som byter parti har starka åsikter i samma frågor som deras nya parti har haft som hjärtefrågor under valrörelsen (SCB, 2016:47). Rapporten redovisar bland annat analyser om den väljargrupp som har gått från Moderaterna till Sverigedemokraterna vid valet 2014, och påvisar att de M-väljare som lämnade Moderaterna, hade mer intensiva åsikter i sakfrågor angående flyktingmottagning (SCB, 2016:43). Det var även från Moderaterna som Sverigedemokraterna vann flest väljare vid riksdagsvalet 2014, då bestod Sverigedemokraternas väljargrupp till 26,2 procent av väljare som 2010 röstade på moderaterna (SCB, 2016:14).

Ann-Marie Ekengren och Henrik Oscarsson (2017) skriver att väljarna som lämnade Moderaterna för Sverigedemokraterna 2014 hade ett mycket lägre förtroende för politikerna och hade även en mer negativ syn på den förda politiken i flyktingfrågor. Vidare argumenterar Ekengren och Oscarsson för att Alliansens migrationspolitiska överenskommelse med Miljöpartiet 2011 står för en av de politiska brytpunkterna inom svensk politik, då de mer invandringskritiska M-

väljarna inte längre fann stöd från sitt eget parti (Ekengren & Oscarsson, 2017:158). Även Adrian Mehic (2019) lyfter fram partiernas liberala invandringspolitik och migrationspolitikens överenskommelse 2011 som den huvudsakliga faktorn bakom Sverigedemokraternas väljarstöd (Mehic, 2019:7). Däremot lyfter Mehic även fram att det finns studier som talar för att väljarströmmen till Sverigedemokraterna i början på 2000-talet främst grundade sig i ekonomiska faktorer snarare än invandring. Dock, belyser han, att väljarstödet för Sverigedemokraterna även ökat mellan riksdagsvalet 2014 och 2018, trots en starkare svensk arbetsmarknad (Mehic, 2019:7).

Henrik Oscarsson (2017) har genomfört studier på hur de svenska väljarna på senare år har blivit mer rörliga och inte längre lika partibundna. I en studie genomförd 2017 visade hans resultat att konfliktnivån för frågor på GAL-TAN skalan har ökat dramatiskt i Sverige sedan 2015, samtidigt som vänsterhögerskalan visat få tecken på att ha försvagats (Oscarsson, 2017:412). Studier på väljarströmmar har kommit fram till att politiska partier betraktas som mer än bara den uppsättning av sakfrågor som de främjar under sina valkampanjer. Partiernas ställning inom politiska sakfrågor formas ständigt och är med jämna mellanrum testade och förstärkta på grund av att partierna ständigt tävlar om att försvara sitt ägande. Detta ägande antogs till en början vara mer bundet till partier än vad de senare har visat sig vara och ägandet av sakfrågor har visat sig vara rörligt (Bélanger & Meguid, 2008:478). Studier inom väljarströmmar, och teorier om ägande av sakfrågor (Issue ownership, som beskrivs närmare i nästa avsnitt), visar att väljare tar partiets rykte, om hur de hanterar en sakfråga, i beaktning när de bestämmer vilket parti de vill rösta på (Bélanger & Meguid, 2008:479).

Både Ekengren och Oscarsson (2017), Mehic (2019) och Oscarsson (2017) belyser ideologi och sakfrågor som två betydande faktorer vid partibyte. På senare tid har studier dock övergått till att fokusera mer på att väljare röstar utifrån prioriteringar i politiska sakfrågor. Bernat Aardal och Pieter Van Wijnen (2005) beskriver hur skiftet i fokus till sakfrågor baseras på samhällsliga förändringar, såsom en försvagad relation mellan social bakgrund och politisk ideologi; högre engagemang i sakpolitiska frågor; samt influenser från massmedia under politiska kampanjer (Aardal & Van Wijnen, 2005:7).

Den tidigare forskningen visar att det finns flera faktorer som påverkar väljares val att byta parti. Faktorer såsom att ha intensiva åsikter i ett partis

hjärtefrågor och att partiets rykte angående hantering av sakfrågor har en betydande roll. Vidare visar den tidigare forskningen att partiernas ägande av sakfrågor är rörligt, och så också de svenska väljarna. Samtidigt består traditionella höger-vänsterskalan, vilket gör att den behöver ses i relation till sakfrågor.

3 Teorier

Uppsatsens analys kommer att baseras på två teorier; Issue voting, (sakfrågeröstning) och Issue ownership (sakfråge-ägande). Dessa teorier används i forskning som ämnar förklara väljares val beslut och valutgångar. Teoriavsnittet kommer att redogöra för teorierna samt motivera varför teorierna är lämpliga för att besvara studiens frågeställning. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av studiens hypotes.

3.1 Issue voting

Issue voting har vuxit fram i takt med att samhällsutvecklingen har medfört ökad utbildningsnivå. Väljare kan idag, jämfört med tidigare, i högre utsträckning definiera och forma sina egna åsikter inom det politiska fältet snarare än att följa sociala normer (Knutsen & Kumlin, 2005:4; Aardal & Van Wijnen, 2005:3ff). Det är vanligt förekommande att teorin av Seymour M. Lipset och Stein Rokkan (1967) används för att förklara väljarbeteenden och beslut. Deras teori bygger på att det finns politiska konfliktlinjer som härstammar från olika sociala konfliktlinjer, exempelvis arbetsgivare-arbetare. Deras konfliktlinjer utgör den traditionella höger-vänster dimensionen som länge har präglat svensk politik. Deras modell anses användbar då den beskriver samtliga konfliktlinjer som lika viktiga samt att konfliktlinjerna inte enbart utgörs av ekonomiska och klasstrukturella konflikter, utan också av exempelvis språkliga, ideologiska och regionala (Aardal & Van Wijnen, 2005:5). Dock lyfter både Aardal och Van Wijnen (2005) och Knutsen och Kumlin (2005) fram att teorin idag behöver kompletteras på grund av den ökade utbildningsnivån och individers möjlighet att forma egna åsikter inom det politiska fältet (Knutsen & Kumlin, 2005:4; Aardal & Van Wijnen, 2005:3ff). Därför utgörs Issue voting av att väljare baserar sina beslut på valkampanjens frågor samt utifrån påverkan från sin omgivning, vilket

medför en individualisering i röstbeslutet. Issue voting innebär alltså att väljare baserar sitt val utifrån specifika sakfrågor som är framträdande i det aktuella valet (Aardal & Van Wijnen, 2005:5). Av den orsaken kommer denna uppsats att se till teorier som kan förklara en väljargrupp utifrån individuella val snarare än strukturella betingelser.

Aardal och Van Wijnen (2005) påvisar att Issue voting och Issue ownership är sammanlänkade med sakfrågeprioritering och att valkampanjer till stor del baseras på de frågor som både politikerna och väljarna anser är viktiga. Detta leder till att det parti som "äger en fråga" (Issue ownership) har större chanser att vinna väljare ifall den frågan i sak anses vara viktig (Aardal & Van Wijnen, 2005:16).

3.2 Issue ownership

Wouter Van der Brug (2004) skriver om Issue ownership teorin, som grundar sig i tanken att väljares partival ofta följer dennes förtroende för partier i olika frågor och enligt teorin baserar väljare sitt partival på vilket parti som äger frågan (Van der Brug, 2004:210f). Utifrån teorin innebär det att för frågor som är framträdande under valkampanjerna, röstar väljaren på det parti som den bedömer äger frågan snarare än att ta del av information angående den politiska sakfrågan. Ett exempel till detta, utifrån en amerikansk kontext, är att ifall sjukvård är en viktig fråga inför valet, kommer väljaren bedöma vilket parti som besitter kompetens inom frågan; och eftersom att Demokraterna generellt anses äga frågan, kommer väljaren vara mer benägen att rösta på dem ifall det också är frågan väljaren anser vara viktig (Bélanger & Meguid, 2008:478). Detta fortleder till att partier lägger stor vikt vid frågor som de själva anser att de "äger", för att på så sätt framstå som förtroendeingivande och kompetenta för väljarna (Bélanger & Meguid, 2008:483). Éric Bélanger och Bonnie M. Meguid (2008) menar att en förutsättning för att teorin ska kunna förklara utfallet av ett val är att det tas hänsyn till väljarens prioriteringar. De menar att Issue ownership teorin ger stöd för att väljaren utgår från den kompetens som denne anser att partiet har i en särskild fråga, men att detta måste kompletteras med att väljaren också anser att frågan är viktig (Bélanger & Meguid, 2008:478,489). Detta lyfts även fram av Van der Brug (2004), som menar att väljaren, när sakfrågeprioritering vägs in i partivalet,

kommer att välja det parti som lägger störst vikt vid att lösa den frågan som väljaren prioriterar (Van der Brug, 2004:212).

Denna teori kan erbjuda en möjlig förklaring till varför Sverigedemokraternas väljarstöd ökar om skepsisen mot invandring ökar i väljarkåren. Detta med bakgrund av att Sverigedemokraternas långa engagemang i frågan kan ha skapat förtroende hos väljare. Vidare kan teorin stå som förklaring till att när frågan ökar i prioritering, ökar också andelen väljare som ser Sverigedemokraterna som ett alternativ. Det kan därför vara tänkbart att väljare som prioriterar frågor som rör flyktingpolitik och dessutom anser att Sverigedemokraterna är det bästa partiet i dessa frågor sannolikt röstar på Sverigedemokraterna.

Studiens hypotes, som grundas i ovanstående teorier, är därmed att prioriteringar i sakfrågor var en betydande faktor för den väljargrupp som bytte från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018. Dock används inte endast teorierna i förklarandet av väljarströmmen utan studien tillhandahåller även deskriptiv statistik över de två väljargrupperna, för att därmed bidra till en bredare förståelse över väljarströmmarna till Sverigedemokraterna.

4 Metod

Studien är kvantitativ och använder en deduktiv metod, vilket enligt Alan Bryman (2018) innebär att teorier, modeller och hypoteser används som utgångspunkt för att testas mot den empiri som har samlats in (Bryman, 2018). För att förklara väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna kommer etablerade teorier om Issue ownership och Issue voting att användas. Studien är därmed en teorianvändande, även benämnt som teorikonsumerande, studie. Det som utmärker teorianvändande studier är att teorin används som en förklaring till varför resultatet blev som det blev, i det undersökta fallet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, & Wängnerud, 2017:89). Metodavsnittet kommer att presentera urval och material; studiens operationalisering och sedan avslutas med analysstrategi. De val som tagits under studiens utförande kommer kontinuerligt presenteras och diskuteras.

4.1 Urval och material

Vid undersökning av väljarströmmar finns det många potentiella förklaringar till varför väljare har valt att byta parti vilket gör det nödvändigt att begränsa studien. Valet att undersöka väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna baseras på att det var den största väljarströmmen under riksdagsvalet 2018. Det baseras även på det faktum att Sverigedemokraterna var de parti som ökade mest, med 4,68 procentenheter (Valmyndigheten, 2018), samt behöll 86 procent av sina väljare från valet 2014 (SVT, 9 september, 2018).

När en studie ämnar generalisera forskningsresultat och dra slutsatser utanför den egna studien är det viktigt att fastställa undersökningens population och urvalsgrupp (Esaiasson, m.fl., 2017:156). Följande studie baseras på data från SVT:s vallokalsundersökningar (VALU) som samlades in under riksdagsvalet 2018. Populationen för VALU undersökningens enkätstudie har varit den svenska väljarkåren, medan populationen för denna studie har bestått av de väljare som

röstat på Moderaterna 2014 och antingen fortsatt göra det 2018 eller istället röstat på Sverigedemokraterna. VALU undersökningen genomfördes under tidsperioden 2018-09-03 till 2018-09-09. Undersökningen genomfördes med pappersenkäter och delades ut till ett urval av väljare när de lämnade vallokalen. Enkätfrågorna innehöll dels frågor om vilket parti de valt att rösta på, frågor kring sakpolitik, samt ett antal sociologiska frågor (Ekengren Oscarsson, Näsman, & Landahl, 2018:4). För denna studie kommer dock endast de frågor som rör politiken att användas och inte frågor angående ex kön, utbildningsnivå eller anställningsform.

Undersökningen genomfördes vid 100 vallokaler som var fördelade på de olika regionerna. Denna fördelning baserades på regionernas storlek i avseende av antalet röstberättigade. Inom varje region valdes vilka valdistrikt som skulle ingå genom slumpmässigt stratifierat urval. Stratifierat urval används vanligen för att förbättra representativiteten från slumpmässiga och systematiska urval. Vid dessa urval väljs analysenheter (valdistrikten) ur olika grupper som är proportionellt baserade på populationen (Esaiasson, m.fl., 2017:177). Även de tider som fältombuden delade ut enkäterna, vid vardera vallokal, bestämdes genom slumpmässiga urval (Ekengren Oscarsson, m.fl., 2018:5). Att urvalet är slumpmässigt minskar risken för att undersökningen endast skulle bestå av sådana fall som lämpar sig för studiens hypotes, det medför också en ökad chans för att få en representativ variation i de använda variablerna (Esaiasson, m.fl., 2017:100). Efter enkätinsamlingen överfördes 11808 enkätsvar som nu ingår i den databas som finns att ta del av från Svensk nationell datatjänst (Ekengren Oscarsson, m.fl., 2018:5). Viktigt att lyfta fram från VALU undersökningen är att resultatet som presenteras viktas genom olika viktfunktioner (Holmberg, Näsman & Wännström, 2012:43). Detta beror bland annat på att Sverigedemokraterna underskattas och Vänsterpartiet överskattas i VALUs undersökningar. Deras viktningsfunktioner baseras på kumulativ erfarenhet av genomförda undersökningar och utvärderingar efter förutsägelseernas säkerhet (SVT, 9 september, 2018). När data används i eftervalsdebatten, och ska användas för olika typer av analyser och i rådataform, är den dock utan olika vägningar (Holmberg, Näsman & Wännström, 2012:43).

Studiens material är hämtat från Svensk nationell datatjänst, som tillhandahåller material till forskare och studenter. Statistiken från VALU ges ut efter beställning och tillhandahåller insamlad data som kan arbetas med i statistikprogrammet SPSS. Varje enkätfråga motsvarade en variabel i datasetet

som kom att koda om till de urval som var intressant för studien. Tillvägagångssättet och de olika valen beskrivs och argumenteras för mer utförligt under analysstrategi.

4.2 Operationalisering

I samhällsvetenskapliga studier finns det inget givet sätt för hur empiriska observationer ska mätas. Därmed är det viktigt att presentera hur de teoretiska definitionerna har operationaliserats så att studien mäter det som avses mätas (Esaiasson, m.fl., 2017:56f). Esaiasson m.fl. (2017) beskriver vikten av att avståndet mellan de teoretiska begreppen och de operationella indikatorerna inte får vara för stort, för ifall det sker, kommer hypotesen inte få en rättvis prövning (Esaiasson, m.fl., 2017:57). Studiens syfte är, som tidigare nämnt att förklara väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna i riksdagsvalet 2018. För att göra detta kommer studien att använda VALUs enkätfråga “Vilket parti röstade Du på idag i riksdagsvalet” som beroende variabel (y). I studiens empiriska analys kommer denna variabel ha kodats om i SPSS tillsammans med frågan “Vilket parti röstade Du på i förra riksdagsvalet 2014?”. I vardera frågeställning fick respondenterna besvara frågan genom 13 svarsalternativ. Alla partier som sitter i riksdagen fanns med samt Feministisk Initiativ då de erhöll platser i Europaparlamentet (2014-2019). Även alternativ som “röstade blankt”, “annat parti”, “röstade ej” fanns med på listan. Om kodningen av variablerna skedde genom “record into different variable” och ett IF-statement där endast de respondenter som röstat på Moderaterna i riksdagsvalet 2014, samt Moderaterna 2018 eller Sverigedemokraterna 2018 blev medräknade. Den nya variabeln utgörs av totalt 1485 respondenter, där respondenterna är indelade i två olika grupper; en grupp av de respondenter som angav att de röstade på Moderaterna 2014 och 2018, denna grupp kommer vidare att benämnas som M14M18 (n = 1292). Den andra gruppen består av de respondenter som angav att de röstade på Moderaterna 2014 och sedan röstade på Sverigedemokraterna 2018, denna grupp kommer vidare att benämnas som M14SD18 (n = 193).

För att mäta varför väljare valt att byta parti användes följande frågor som oberoende variabler “Vilken är Din åsikt om följande förslag?” samt “Vilken

betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?”. Svartalternativen till variabeln “Vilken är Din åsikt om följande förslag?” bestod av åsikter som har präglat samhällsdebatten, såsom “Ta emot färre flyktingar” och “införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar”. Respondenterna fick besvara dessa på en Likertskala med fem svartalternativen som gick från “Mycket bra förslag” till “Mycket dåligt förslag”. Svaren kodades sedan in som 1 = mycket bra förslag till 5 = mycket dåligt förslag. Även frågan angående betydelse för partival besvarades på en Likertskala som gick från 1 = “Mycket stor betydelse” till 5 = “Mycket liten betydelse”, och utgjordes av 19 stycken sakpolitiska områden såsom, skatterna; svensk ekonomi; flyktingar/invandring; lag och ordning. Valet att använda dessa två variabler baserades på att de beskriver respondenternas attityder till sakfrågor och betydelsen för sakfrågan, vilket kan kopplas till valet av parti, för att på så vis tänkas ge stöd för väljarnas sakfrågeprioriteringar. Rapporten från SCB (2016) lyfter att tidigare analyser av väljarströmmar använder sig av valrörelsens viktigaste sakfrågor för att finna förklaringar till valet av partitype (SCB, 2016:42). Ytterligare en oberoende variabel som används i studien är “Vilket parti tycker du har bäst politik när det gäller...” Respondenterna fick ta ställning till 13 olika politiska områden och vilket parti de anser för bäst politik inom vardera område. Denna variabel används för att mäta vilket parti som äger en fråga, då tidigare studier menar att ägandeskap också innefattar väljarens uppfattning av partiets kompetens.

4.3 Analysstrategi

För att besvara frågeställningen kommer studien redogöra för både deskriptiv statistik och orsak- och sambandsanalyser (logistisk regression). En klassisk deskriptiv studie ämnar ge svar på frågor om hur, vem och vilka, genom att använda en begreppsapparat, för att sedan använda begreppsapparaten som verktyg för att dra slutsatser om materialet (Esaiasson, m.fl., 2017:37). Följande studies deskriptiva del ska dock inte antas som en deskriptiv studie utan har som avsikt att förklara väljarströmmen genom att jämföra grupperna. Esaiasson m.fl. (2017) lyfter fram att det är viktigt att använda sig av jämförelser för att kunna “dra systematiskt grundade slutsatser” om forskningsproblemet som undersöks

(Esaiasson, m.fl., 2017:87). Studiens deskriptiva statistik har tagits fram genom korstabeller som kommer presentera hur de olika grupperna har svarat angående åsikter i olika förslag, hur de prioriterar sakfrågor samt vilket parti de tycker har bäst politik i enskilda sakfrågor. Valet att jämföra grupperna M14M18 och M14SD18 är för att förklara väljarströmmen som gått från Moderaterna till Sverigedemokraterna. Gruppen som röstat på Moderaterna både i valet 2014 och valet 2018 kan tänkas användas som "normalbild" för hur Moderaternas väljare ställer sig i politiska sakfrågor, därför används M14M18 som referensgrupp. För att säkerställa variationen mellan grupperna testas korstabellernas signifikans med hjälp av Chi²-test.

Analysens andra del kommer med hjälp av orsak- och sambandsanalyserna undersöka respondenternas skattade prioriteringar i sakfrågor mot ifall de bytt parti eller inte genom logistisk regressionsanalys. I den logistiska regressionsanalysen står M14M18 som referensgrupp. De skattade prioriteringarna i sakfrågor utgörs av enkätfrågan "Vilken betydelse hade följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?". Sambandsanalyser innebär att variablerna på x och y samvarierar (Esaiasson, m.fl., 2017:68), vilket kan tänkas uttrycka att en frågas betydelse för val av partivalet (x) samvarierar med ifall väljaren bytte parti (y). Det genomförs två logistiska regressioner, där den ena innefattar de 6 frågor som flest respondenter i M14SD18 anser har haft stor betydelse för deras partival. Detta kartlägger vilken eller vilka sakfrågor som haft mest betydelse för utfallet. Syftet med den logistiska regressionsanalysen är att besvara hypotesen, ifall prioriteringar i sakfrågor har en betydande faktor för den väljargrupp som bytt från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018. Den andra logistiska regressionen består av, tillsammans med de 6 variabler som nämnts ovan, även av två kontrollvariabler; subjektiv placering på höger-vänsterskalan samt partiledarens betydelse för partival. Dessa två kontrollvariabler används för att jämföra hur de två modellernas förklaringskraft för prediktionen på y förändras. Valet att använda subjektiv placering på höger-vänsterskalan baseras på de tidigare studierna som belyser att ideologi är en betydande faktor vid partibyte (Ekengren och Oscarsson, 2017; Mehic, 2019; Oscarsson, 2017). Därav ämnar kontrollvariablerna stärka de tänkta sambanden. Valet att genomföra en logistisk regressionsanalys, för att förklara prediktionen på den beroende variabeln, är för att den beroende variabeln är dikotom och endast

antar ett värde av 0 (röstat på moderaterna 2014 och 2018) eller 1 (bytt från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018). Studiens oberoende variabler befinner sig på ordinalskalenivå, vilket inte är det mest fördelaktiga vid användandet av logistiska regressionsanalyser, men svarsalternativen sträcker sig från 1-5, vilket gör att de kan te sig som en intervallskala och därmed användas.

I den deskriptiva statistikdelen har rådatan kodats om i SPSS. *Tabell 1* visar vilket parti grupperna anser har bäst politik i olika sakfrågor eller ifall de inte har någon uppfattning. För att gå vidare med den analysen kodades grupperna om för att se hur många frågor de tyckte att respektive parti har bäst politik i. Med hjälp av record into new variable och IF-statement skapades en ny variabel för M14SD18 gruppen som ansåg att Sverigedemokraterna stod för bäst politik i 0, 1-3, 4-6, 7-9 eller 10-13 frågor. Den nya variabeln jämförs i *Tabell 3* med hur många gånger de ansåg att Moderaterna var bäst. Ifall resultatet visar att respondenter i M14SD18 gillar Moderaterna i fler fall än Sverigedemokraterna kan det ge en indikation på att det går att förklara partival genom prioriteringar. Detta beror på att det kan tänkas att de frågor där Sverigedemokraterna anses vara bäst är frågor som den enskilde väljaren prioriterat högre.

Studien ämnar förklara väljarströmmen genom att dels studera hur sakfrågeprioriteringar spelat roll för väljare i gruppen M14SD18. För att stärka studiens validitet undersöker studien hur respondenterna skattat betydelsen för flera olika sakfrågor. Den andra logistiska regressionsanalysen innehar, som tidigare nämnt, kontrollvariabler, för att undersöka ifall det kan finnas andra förklaringsfaktorer till valet att byta parti. De två faktorer som tas med är "subjektiv placering på höger-vänsterskalan" eller "förtroende för partiledare". Anledningar till att byta parti kan givetvis vara många, men studien tar upp dessa två, som tidigare nämnt, för att kunna stärka förklaringskraften av sakfrågeprioriteringar. Ett resultat att uppmärksamma i statistiken är att 4,3 % av respondenterna i M14SD18 gruppen anser att Sverigedemokraterna inte är bäst i någon fråga, samtidigt som samtliga anser att Moderaterna är bäst i minst en fråga. Detta kan medföra en viss svaghet reliabiliteten och kan bero på slarvfel eller att alla nödvändiga sakfrågor inte funnits med. Esaiasson m.fl. (2017) anger dessa som de vanligaste fallen för försämrade reliabilitet (Esaiasson, m.fl. 2017:64).

5 Empirisk analys

Den empiriska analysen kommer att redovisas utifrån två delar, den första delen handlar om att deskriptivt visa svar från respondenterna i urvalsgruppen när det handlar om sakfrågor och den andra delen redovisar två modeller av logistisk regression. Analysen kommer syfta till att undersöka den hypotesen som studien använder som utgångspunkt men även att koppla resultaten till tidigare forskning och de valda teorierna.

5.1 Deskriptiv analys

Den första analysen i Tabell 1 studerar vilket av partierna, Moderaterna eller Sverigedemokraterna, som urvalsgrupperna (M14SD18; M14M18) anser är bäst i olika sakfrågor. Den bild som framträder i Tabell 1 är att M14M18 i väldigt låg utsträckning anser att Sverigedemokraterna är det bästa partiet i någon av frågorna, samtidigt som en relativt hög andel av respondenterna i M14SD18 anser att Moderaterna är det bästa partiet i många frågor. Dessa frågor är: skatter, skola och utbildning, vinster i välfärden, sysselsättning, svensk ekonomi och egen ekonomi. Statistiken visar att respondenterna i M14SD18 tycker att Moderaterna är bättre än Sverigedemokraterna i 6 av 13 sakfrågor. Samtliga variabler i Tabell 1 har signifikans = 0,000 vid genomfört χ^2 -test, som visar att observationen i urvalsgruppen inte beror på slumpen. Resultatet kan tänkas visa att prioritering av frågor har förekommit, vilket är i linje med rapporten från Statistiska centralbyrån (2016), som visar att väljares inställning i sakfrågor väger tungt vid beslutet att byta parti. Även att de som byter parti har starkare åsikter i sakfrågor som det nya partiet har som huvudfrågor i valrörelsen (Oscarsson, 2016:47). Intressant att läsa från tabellen är de låga stödet Sverigedemokraterna får från M14M18 gruppen. I gruppen M14M18 har Sverigedemokraterna mindre än 1 procentenhet i 8 av 13 frågor. De enda frågorna där partiet är skattat som bäst av mer än 5 procent är Lag och ordning (9,1 %) och Flyktingar/invandring (22,9 %).

Vidare är stödet för Moderaterna betydligt lägre för M14SD18 i två sakfrågor: Flyktingar/invandring och Lag och ordning, där M14SD18 respondenterna ger Moderaterna under 10 procent på vardera sakfråga. Ekengren och Oscarsson (2017) Samt Mehic (2019) lyfter just att det är de mer invandringskritiska väljarna i Moderaterna som söker sig till Sverigedemokraterna och att Alliansens migrationspolitiska överenskommelse 2011 lett till att övriga partier (exklusive Sverigedemokraterna) stått för en liberal invandringspolitik (Mehic, 2019:7; Ekengren & Oscarsson, 2017:158).

Tabell 1: Vilket parti tycker Du har bäst politik när det gäller...

Parti som för bäst politik:	M14SD18 ansåg:	M14M18 ansåg:	N	χ^2 -sig	Frihetsgrader
Skatter	M: 57,5 % SD: 17,2 % Ingen uppfattning:16,1%	M: 90,6 % SD: 0,2 % Ingen uppfattning:5,0 %	1357	0,000	8
Sjukvård	M: 17,9 % SD: 35,7 % Ingen uppfattning:16,1%	M: 50,8 % SD: 1,6 % Ingen uppfattning:10,9%	1320	0,000	8
Jämställdhet mellan kvinnor och män	M: 18,2 % SD: 21,2% Ingen uppfattning:21,2%	M: 40,9 % SD: 0,7 % Ingen uppfattning: 0,7 %	1321	0,000	9
Skola och utbildning	M: 24 % SD: 23,4 % Ingen uppfattning:17,4%	M: 48,7 % SD 0,7 % Ingen uppfattning: 9,0%	1327	0,000	8
Sociala välfärden	M: 21,6 % SD: 34,1% Ingen uppfattning:19,2%	M: 56,6 % SD: 0,9 % Ingen uppfattning:13,2%	1329	0,000	9
Pensioner	M: 26,2 % SD: 34,5 % Ingen uppfattning:23,8%	M: 62,3 % SD: 1,5 % Ingen uppfattning:16,7%	1339	0,000	9
Vinster i välfärden	M: 30,6 % SD: 18,8 % Ingen uppfattning:31,8%	M: 66,7 % SD: 0,9 % Ingen uppfattning:17,0%	1339	0,000	8
Miljö	M: 16,9 % SD: 22,7 % Ingen uppfattning:26,7%	M: 27,8 % SD: 1,4 % Ingen uppfattning:11,5%	1334	0,000	8
Sysselsättning	M: 47,9 % SD: 18,4 % Ingen uppfattning:20,9%	M: 82,4 % SD: 0,8 % Ingen uppfattning: 9,1%	1327	0,000	7

Svensk ekonomi	M: 51,5 % SD: 25,7 % Ingen uppfattning: 15,8%	M: 90,2 % SD: 0,7 % Ingen uppfattning: 6,8 %	1338	0,000	7
Egen ekonomi	M: 46,3 % SD: 23,8 % Ingen uppfattning: 23,8%	M: 86,2 % SD: 0,6 % Ingen uppfattning: 7,8%	1334	0,000	8
Lag och ordning	M: 8,1 % SD: 78,5 % Ingen uppfattning: 8,7 %	M: 74,6 % SD: 9,1 % Ingen uppfattning: 7,9%	1327	0,000	6
Flyktingar / invandring	M: 5,7 % SD: 83,4 % Ingen uppfattning: 7,4 %	M: 54,5 % SD: 22,9 % Ingen uppfattning: 7,4%	1341	0,000	8

*Korstabell med variabeln "Vilket parti tycker Du har bäst politik när det gäller..."
Jämfört med grupperna M14M18 och M14SD18. Sig-nivå är $\leq 0,05$ mellan grupperna.*

Empirin som presenteras ovan för studien vidare in på att se hur respondenterna i urvalsgrupperna prioriterat de olika sakfrågorna, vilket redovisas i Tabell 2. Här har svarsalternativen sammanförts från mycket och ganska stor betydelse till stor betydelse, samt mycket och ganska liten betydelse till liten betydelsen. Varken eller har inte förändrats. De 6 frågor som haft störst betydelse i partival för M14SD18 presenteras nedan, dessa har alla, vid avrundning, ett värde på 85 % eller högre. Den fullständiga statistiken finns att hitta i Bilaga 1. Intressant är att svensk ekonomi och skola och utbildning är frågor som i tabellen ovan var sakfrågor där Moderaterna ansågs ha bäst politik, och de anses även ha stor betydelse för 93,7 %, respektive 84,7 % i gruppen M14SD18. Vidare kan det även konstateras att flyktingar/invandring och lag och ordning är de frågor som haft störst betydelse för M14SD18. Viktigt att poängtera är att resultatet för lag och ordning inte är signifikant medan flyktingar/invandring är det, denna signifikans är dock mellan och inte inom grupperna.

Ett möjligt sätt att mäta den ansedda kompetensen och därmed ägarskapet i frågorna är att se till vilket parti som anses bäst i sakfrågorna. Detta gör att resultatet i Tabell 1 tillsammans med Tabell 2 inte uppenbart kan förklara varför respondenterna i M14SD18 valt att rösta på Sverigedemokraterna. Aardal och Van Wijnen (2005) menar att förutsättningen för att lyckas med att få effekt av ägarskapet i frågor är att väljare prioriterar dessa frågor (Aardal & Van Wijnen, 2005:16). Utifrån de frågor som nämns i tabell 2 kan vi se att de alla är väldigt högt prioriterade samtidigt som bara 2 av dessa frågor är frågor som

Sverigedemokraterna äger. Detta gör att resultatet med teorin kan te sig motsägelsefullt. Varför resultatet ändå visar detta kan ha flera förklaringar. Det kan möjligtvis förklaras av att Moderaternas ägarskap i dessa frågor är alldeles för svagt medan i frågorna som Sverigedemokraterna äger finns ett mycket mer tydligt ägarskap. Studien tar höjd för att det finns många frågor som väljare prioriterar högt och resultaten gäller endast de sakfrågor som studien valt att lyfta fram. Samtliga sakfrågor som respondenter fick besvara i VALU undersökningen finns tillhandahållna i Bilaga 1.

Det ska kommas ihåg att ägande av sakfrågor är rörligt som en följd av partikonkurrensen (Bélanger & Meguid, 2008:478). Med detta kan det tänkas att kraften i ägarskapet får stor betydelse. Viktigt att poängtera är att signifikansen i en del av dessa sakfrågor inte uppnår $\leq 0,05$ och därmed kan det inte säkerställas att variationen mellan grupperna inte beror på slumpen.

Tabell 2: Vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

Sakfråge- betydelse i partival	M14SD18 ansåg:	M14M18 ansåg:	N	χ^2 -sig	Frihets- grader
Svenska ekonomin	Stor betydelse: 93,7 % Varken eller: 5,1 % Liten betydelse: 1,1 %	Stor betydelse: 95 % Varken eller: 4,4 % Liten betydelse: 0,6 %	1378	0,623	2
Lag och ordning	Stor betydelse: 95,1 % Varken eller: 4,9 % Liten betydelse: 0 %	Stor betydelse: 91,5 % Varken eller: 7,2 % Liten betydelse: 1,3 %	1375	0,147	2
Flyktingar / invandring	Stor betydelse: 96,2 % Varken eller: 3,8 % Liten betydelse: 0 %	Stor betydelse: 79,7 % Varken eller: 17,5 % Liten betydelse: 2,7 %	1385	0,000	2
Sjukvården	Stor betydelse: 90 % Varken eller: 8,3 % Liten betydelse: 1,7 %	Stor betydelse: 87,8 % Varken eller: 10,2 % Liten betydelse: 2,0 %	1379	0,702	2
Skola och utbildning	Stor betydelse: 84,7 % Varken eller: 11,9 % Liten betydelse: 3,4 %	Stor betydelse: 89,9 % Varken eller: 8,9 % Liten betydelse: 1,2 %	1374	0,027	2
Äldreomsorgen	Stor betydelse: 85,4 % Varken eller: 12,4 % Liten betydelse: 2,2 %	Stor betydelse: 75,1 % Varken eller: 19,5 % Liten betydelse: 5,4 %	1385	0,009	2

Variabeln: Vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?
Jämförs med grupperna M14M18 och M14SD18. Sig-nivå är $\leq 0,05$ mellan grupperna.

För att återgå till de sakfrågor som behandlades tidigare kommer studien att undersöka närmare antalet gånger som respondenterna i M14SD18 gruppen ansett att Sverigedemokraterna eller Moderaterna var bäst. Dessa har delats upp i grupperna 0, 1-3, 4-6 och 7 eller fler. Fullständig statistik utan uppdelning i grupper finns att tillgå i Bilaga 2 och 3. Vidare så ska det nämnas att denna tabell inte jämför grupperna (M14SD18 och M14M18) utan endast redovisar resultatet för M14SD18, då det är den gruppen som huvudsakligen studeras.

Särskilt intressant i Tabell 3 är att 22,4 % av respondenterna i gruppen M14SD18 anser att Moderaterna är det bästa partiet i en majoritet av de 13 sakfrågorna. Samtidigt har 42,4 % svarat att de anser att Moderaterna är bäst i fler frågor än Sverigedemokraterna. Denna siffra kommer från de sammanlagda totalvärdet som redovisas i tabellen. I gruppen *SD bäst i 0 frågor* räknas samtliga medan i gruppen *SD bäst i 1-3 frågor* räknas bara *M bäst i 4-6 frågor* och uppåt. Detta räknasätt går vidare för alla kategorier. Här ska det nämnas att frågorna redovisas indelade i grupper, vilket förmodligen gör att denna andel sannolikt är ännu högre. Om en respondent ansett att Sverigedemokraterna är bäst en gång, medan den ansett att Moderaterna är bäst 3 gånger framgår inte det i den totala siffran 42,4 %. Tabell 3 kan således påvisa att prioriteringar är avgörande för många väljare i sitt byte av partival eftersom alla sakfrågor inte kan anses likställda, då det för dessa respondenter lett till ett annat partival. Detta kan kopplas till det tänkbara att väljare i M14SD18 gruppen prioriterar flyktingpolitiken högt, och därmed röstar på Sverigedemokraterna, trots att de anser att Moderaterna är bästa partiet i en majoritet av sakfrågorna.

Tabell 3: Hur ofta anses M vara det bästa partiet av M14SD18 gruppen, uppdelad i hur många frågor de anser Sverigedemokraterna är bäst.

Antalet gånger M/SD anses ha bäst politik av M14SD18 gruppen	SD bäst i 0 frågor	SD bäst i 1-3 frågor	SD bäst i 4-6 frågor	SD bäst i 7 eller fler frågor	Totalt
M bäst i 1-3 frågor	83,3 % Total: 3,7 %	31,8 % Total: 15,7 %	19,4 % Total: 5,2 %	61,5 % Total: 11,9 %	36,6 %
M bäst i 4-6 frågor	0,0 % Total: 0,0 %	33,3 % Total: 16,4 %	63,9 % Total: 17,2 %	38,5 % Total: 7,5 %	41,0 %
M bäst i 7-9 frågor	0,0 % Total: 0,0 %	24,2 % Total: 11,9 %	16,7 % Total: 4,5 %	0,0 % Total: 0,0 %	16,4 %
M bäst i 10 eller fler frågor	16,7 % Total: 0,7 %	10,6 % Total: 5,2 %	0,0 % Total: 0,0 %	0,0 % Total: 0,0 %	6,0 %

Variabel: Vilket parti anser Du har bäst politik när det gäller... sammanfört till grupper. Antal frågor M14SD18 anser Sverigedemokraterna ha bäst politik. Presenterat i andelar.

$N = 134$, Frihetsgrader = 9 & χ^2 -sig = 0,000

Den deskriptiva statistiken ger en beskrivning av väljarströmmen, ytterligare en beskrivning är vid jämförandet av åsikter (Tabell 4). Vid detta jämförande redovisas endast variablerna för förslagen "Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar" samt "Ta emot färre flyktingar i Sverige". Valet att endast redovisa dessa 2, och inte alla de 5 som respondenterna fick besvara, är på grund av hur respondenterna besvarade frågan "Vilken betydelse har följande fråga för Ditt partival idag?". Resultatet för resterande 3 frågor finns i Bilaga 4.

I Tabell 4 går det att utläsa en stor differens mellan grupperna till förslaget "Ta emot färre flyktingar i Sverige". Det finns även en tydlig skillnad när det gäller "Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar", som i detta fall kopplas till den sakfråga som nämnts tidigare; lag och ordning. Förslaget är dock endast en begränsad del av den sakfrågan. Tabell 2 redovisade att båda grupperna prioriterade "flyktingar/invandring" och "lag och ordning" högt. Tabell 4 ger därför ett svagare stöd för just prioritering och visar istället på hur skillnader i åsikter påverkar partivalet. Utifrån teorin om Issue ownership kan det konstateras

att för gruppen M14SD18 så äger Sverigedemokraterna frågan/åsikten *Ta emot färre flyktingar i Sverige* i högre grad än Moderaterna, då deras åsikter är betydligt tydligare än de mer splittrade åsikterna i M14M18. Detta kan härledas till det som Van der Brug skrivit, att väljare röstar på det parti som i högst grad vill arbeta med frågan (Van der Brug, 2004:212). Tidigare studier visar även att väljare tar partiets rykte om att hantera en sakfråga i beaktning när det bestämmer vilket parti de vill rösta på (Bélanger & Meguid, 2008:479). Dock är Sverigedemokraterna det nyaste partiet i riksdagspolitiken och de har under båda mandatperioderna 2010-2018 varit ett parti som andra partier vägrat samarbeta med, därmed är deras kompetens svårare att bedöma för en väljare. Samtidigt ska det nämnas att det finns en betydande andel i M14M18 som också tycker att det är mycket bra att införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar och att ta emot färre flyktingar i Sverige. För dessa skulle det då kunna vara prioriteringar i sakfrågor som gör att de inte lägger sin röst på Sverigedemokraterna, trots att respondenternas åsikter grupperna emellan är mer enhetliga.

Tabell 4: Vilken är Din åsikt om följande förslag?

Åsikt om förslag	M14SD18 ansåg:	M14M18 ansåg:	N	χ^2 -sig	Frihets grader
Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar	Mycket bra: 81,8 % Ganska bra: 14,1 % Varken eller: 3,6 % Ganska dåligt: 0,5 % Mycket dåligt: 0,0 %	Mycket bra: 59,2 % Ganska bra: 31,2 % Varken eller: 6,9 % Ganska dåligt: 1,8 % Mycket dåligt: 0,8 %	1463	0,000	4
Ta emot färre flyktingar i Sverige	Mycket bra: 81,1 % Ganska bra: 15,3 % Varken eller: 2,1 % Ganska dåligt: 0,0 % Mycket dåligt: 1,6 %	Mycket bra: 36,9 % Ganska bra: 35,9 % Varken eller: 19,9 % Ganska dåligt: 5,2 % Mycket dåligt: 2,1 %	1451	0,000	4

Variabel: Vilken är Din åsikt om följande förslag. Jämfört med M14SD18 och M14M18
Chi-test: Sig-nivå är $\leq 0,05$

5.2 Regressionsanalys

Tabell 5 redogör för 2 logistiska regressioner med de 6 olika politikområden som finns med i tabell 2, alltså från de frågor som flest ansett haft stor betydelse för partival bland respondenterna i M14SD18 gruppen. Modellerna redovisas gemensamt i tabell 5 där ena modellen är utan kontrollvariabler och andra med kontrollvariabler (förtroende för partiledare; subjektiv placering på vänsterhögerskalan).

De variabler (sakfrågor) som har en negativ B-koefficient i Tabell 5 visar att ökad prioritering i den frågan gör det mer sannolikt att rösta på Sverigedemokraterna. De variabler där värdet är positivt på B-koefficienten visar att desto lägre skattad prioritering i sakfrågan, desto mindre sannolikt att rösta på Sverigedemokraterna. Högre prioritering i frågorna flyktingar/invandring och äldreomsorg har ökat sannolikheten att rösta på Sverigedemokraterna, dessa två enskilda prediktionsvariabler är signifikanta. Lag och ordning, ($B = -0,246$), kan inte statistiskt säkerställas som en prediktion på valet att byta parti från Moderaterna till Sverigedemokraterna ($\text{sig} = 0,207$). Den variabel som visar störst förändring i Y är flyktingar/invandring vilket ger stöd för att det finns prioriteringar i sakfrågor som påverkar väljare ($\text{sig} = 0,000$).

Kontrollvariablerna har som syfte att se ifall det sker någon förändring i förklaringskraften av modellen i sin helhet. Med kontrollvariablerna kan det konstateras att förändringarna generellt sett är små, då Nagelkerke R^2 endast förändrats med 0,014, från en förklaringskraft på 0,198 till 0,212. Den oberoende variabeln Sjukvård förändras dock i den andra modellen, där B-koefficientens positiva lutning ökar med 0,101 samtidigt som den blir signifikant, då detta värde minskar från 0,068 till 0,015. På det stora hela kan det dock konstateras att regressionerna ger likartade resultat i båda modellerna. Båda visar att flyktingar/invandring och äldreomsorg är frågor där stor betydelse för väljaren ökar sannolikheten för att rösta på Sverigedemokraterna, vilket återigen visar på prioriteringar.

Tabell 5, Logistisk regressionsanalys: Vilken betydelse hade följande sakfrågor för Ditt partival.

Betydelse för partival	B-koefficient	B-koefficient med kontrollvariabler	S.E	S.E med kontrollvariabler	Sig	Sig med kontrollvariabler
Den svenska ekonomin	0,405	0,392	0,139	0,143	0,004	0,006
Lag och ordning	-0,246	-0,255	0,195	0,201	0,207	0,205
Flyktingar/invandring	-1,458	-1,455	0,193	0,195	0,000	0,000
Sjukvård	0,274	0,375	0,150	0,155	0,068	0,015
Skola och utbildning	0,545	0,587	0,133	0,136	0,000	0,000
Äldreomsorg	-0,535	-0,533	0,135	0,138	0,000	0,000
Förtroende för partiledare		-0,276		0,101		0,006
Placering på vänster-höger skalan		-0,231		0,122		0,009

Y = Sannolikhet att rösta på SD. Referensgrupp är M14M18; Sig-nivå är $\leq 0,05$

Modell utan kontrollvariabel: *N* = 1303; Nagelkerke *R*² = 0,198

Modell med kontrollvariabel: *N* = 1268; Nagelkerke *R*² = 0,212

Sammanfattningsvis har flyktingar/invandring varit en viktig fråga för M14SD18, vidare visar statistiken även att minst 42,4 % av respondenterna i M14SD18 anser att Moderaterna är bättre i fler frågor än Sverigedemokraterna. Trots detta har respondenterna valt att rösta på Sverigedemokraterna. Detta går i linje med det Aardal och Van Wijnen (2005) skriver om Issue voting och att väljare baserar sina val utifrån de sakfrågor som är framträdande i valet, som de även prioriterar.

De logistiska regressionsanalyserna belyser den statistik som tabell 1 och 2 visar mönster på men inte kan förklara, nämligen att M14SD18 gruppen äger två av frågorna, som också betyder mycket för väljarna, och vinner därmed rösterna. Regressionsanalyserna visar att flyktingar/invandring samt äldreomsorgen är två starka prediktorer för valutgången. Även detta kan kopplas till Aardal och Van Wijnen som belyser att det parti som äger en fråga, och ifall den frågan är viktig för väljaren, kommer att få rösten (Aardal & Van Wijnen, 2005:16).

6 Slutsats

Med hjälp av de empiriska analyserna har studien kunnat styrka hypotesen att prioriteringar i sakfrågor har en betydande faktor för den väljargrupp som bytt från Moderaterna 2014 till Sverigedemokraterna 2018. Väljarströmmen från kan därmed förklaras genom betydelsen av politiska sakfrågor, där både flyktingar/invandring och äldreomsorgen har varit viktiga, även om det kan finnas många andra bakomliggande faktorer. Studien kan påvisa åsiktsskillnader mellan grupperna i de två sakfrågor som Sverigedemokraterna äger tydligast för M14SD18. Utifrån det är det tänkbart att det är just åsikter i frågan som spelat störst roll snarare än prioriteringar. Samtidigt kan resultatet som finns i Tabell 4 även tolkas som ett stöd för hypotesen då de respondenter i M14M18 som haft samma åsikt om förslagen som de flesta respondenterna i M14SD18 haft, ändå valt att rösta på Moderaterna som en följd av prioritering i andra frågor. Detta har dock inte testats i statistiken utan vore ett föremål för vidare studier.

Issue voting och Issue ownership är båda två teorier som med fördel kan förklara den väljargrupp som gått från Moderaterna till Sverigedemokraterna. Bland annat genom att ägande i frågor som väljare också prioriterar högt ger ökat stöd för en röst på dem. För detta finner studien starkast stöd genom tabell 5 där det kan konstateras att hög prioritering av frågan flyktingar/invandring ger en betydligt starkare förklaring till en röst på Sverigedemokraterna än de andra variablerna. Studien har därmed applicerat teorier som förklarar den statistik som visar att åsikter i sakfrågor är viktigt för valet att byta parti, samt att partiets ägande av en sakfråga ökar chanserna för partibytet. Därmed kan studien med hjälp av prioriteringar i sakfrågor och ägandeskap förklara väljarströmmen från Moderaterna till Sverigedemokraterna 2018.

Studiens begränsningar berör bland annat sådant som svårigheten i att nå bakomliggande faktorer, på grund av den komplexitet och omfattning det är att förklara en hel väljarström. För att nå andra faktorer än de som kan finnas i svarsenkäter är det tänkbart att det hade lämpat sig med en studie baserad på samtalsintervjuer, det hade dock varit svårt inom denna studies givna tidsram. En

studie baserad på samtalsintervjuer hade gett möjlighet att med öppnare frågor hitta och studera bakomliggande faktorer (Esaiasson, m.fl, 2017:260). Dock ger en kvantitativ studie möjligheten att studera en större urvalsgrupp.

För vidare forskning hade det varit intressant att kombinera kvantitativa analyser med analyser av partiernas valmanifest. Även att närmare studera de respondenter som bytt till Sverigedemokraterna och trots det angivit att Sverigedemokraterna inte är det bästa partiet när det kommer till någon av de politiska sakfrågorna, samtidigt som samma respondenter angett att Moderaterna är det bästa partiet i flertalet frågor. Slutligen finns det många väljarströmmar att studera, att studera väljarströmmar och anledningar bakom att väljare byter parti skapar förståelse över förändringar inom svensk politik.

7 Referenser

- Aardal, B., & Van Wijnen, P. (2005). Issue voting i Thomassen, J (red) *The European Voter: A Comparative Study Of Modern Democracies* (kap 8). Oxford Scholarship Online: October 2005. DOI: 10.1093/0199273219.001.0008
- Van der Bruggen, P. (2004). Issue ownership and party choice. *Electoral Studies* 23(2004) 209-233. DOI:10.1016/S0261-3794(02)00061-6
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3., [rev.] uppl.) Malmö: Liber
- Bélanger È., & Meguid, B. (2008). Issue salience, issue ownership, and issue-based vote choice. *Electoral Studies* 27 (2008) 477-491.
- Dal Bó, E., Finan, F., Folke, O., Persson, T., & Rickne, J., (2018). Economic Losers and Political Winners: Sweden's Radical Right. Rapport under förberedelse. [Elektronisk] <http://perseus.iies.su.se/~tpers/papers/Draft180902.pdf>. Hämtad 2019-12-10
- Ekengren, A. M., & Oscarsson, H. (2017). Ett liv efter nya moderaterna. *Statsvetenskaplig tidskrift* 117(2015/2) 153-168.
- Ekengren Oscarsson, H., Näsman, P., Landahl, E. (2018). *VALU 2018 - SVT:s vallokalsundersökning riksdagsvalet 2018*. Svensk nationell datatjänst:SND1067-001
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A.E. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer
- Holmberg, S., Näsman, P., & Wännström, K., (2012). *Väljarnas Röst, Sveriges television Vallokalsundersökningar*. Sveriges Television AB: Stockholm.
- Knutsen, O., & Kumlin, S. (2005). Value orientations and party choice i Thomassen, J (red) *The European Voter: A Comparative Study Of Modern Democracies* (kap 6). Oxford Scholarship Online: October 2005. DOI: 10.1093/0199273219.001.0001
- Mehic, A. (2019). Invandring och väljarstöd för Sverigedemokraterna - lärdomar från flyktingkrisen 2015. *Ekonomisk debatt*, 47(7), 6-16.
- Oscarsson, H. (2017). Det svenska partisystemet i förändring i Andersson, U., Ohlsson, J., Oscarsson, H., & Oskarson, M. (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- SCB, (2016). *Demokratistatistik rapport 21, Flytande väljare*. [Elektronisk] https://www.folkstyret.se/wpcontent/uploads/2017/05/ME0106_2014A01F_BR_ME09BR1601.pdf. Hämtad: 2019-12-01
- SVT. (2018, 9 september). 2018 väljarströmmar. *SVT Nyheter*. Hämtad 2019-11-20 från: <https://www.svt.se/special/valu2018-valjarstrommar/>

Valmyndigheten (2018). *Valpresentation 2018*. Hämtad 2019-11-25 från <https://data.val.se/val/val2018/slutresultat/R/rike/index.html>

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1

Vilken betydelse har följande frågor för Ditt val av parti i riksdagsvalet idag?

Sakfråge- betydelse	M-väljare 2014 SD väljare 2018 ansåg:	M-väljare både 2014 och 2018 ansåg:	N	χ^2 - sig	Frihets- grader
Skatterna	Stor betydelse: 82,2 % Varken eller: 14,4 % Liten betydelse: 3,3 %	Stor betydelse: 90,6 % Varken eller: 7,5 % Liten betydelse: 2,0 %	1399	0,003	2
Miljön	Stor betydelse: 46,9 % Varken eller: 33,3 % Liten betydelse: 19,8 %	Stor betydelse: 66,9 % Varken eller: 25 % Liten betydelse: 8,1 %	1382	0,000	2
Sysselsättningen	Stor betydelse: 78 % Varken eller: 17,3 % Liten betydelse: 4,8 %	Stor betydelse: 89,5 % Varken eller: 9,1 % Liten betydelse: 1,4 %	1365	0,000	2
Svenska ekonomin	Stor betydelse: 93,7 % Varken eller: 5,1 % Liten betydelse: 1,1 %	Stor betydelse: 95 % Varken eller: 4,4 % Liten betydelse: 0,6 %	1378	0,623	2
Din egen ekonomi	Stor betydelse: 84,3 % Varken eller: 12,2 % Liten betydelse: 3,5 %	Stor betydelse: 86,3 % Varken eller: 11,4 % Liten betydelse: 2,3 %	1367	0,622	2
Försvarsfrågan	Stor betydelse: 64,8 % Varken eller: 31,3 % Liten betydelse: 4,0 %	Stor betydelse: 65 % Varken eller: 25,9 % Liten betydelse: 9,1 %	1357	0,042	2
Lag och ordning	Stor betydelse: 95,1 % Varken eller: 4,9 % Liten betydelse: 0 %	Stor betydelse: 91,5 % Varken eller: 7,2 % Liten betydelse: 1,3 %	1375	0,147	2
Flyktingar / invandring	Stor betydelse: 96,2 % Varken eller: 3,8 % Liten betydelse: 0 %	Stor betydelse: 79,7 % Varken eller: 17,5 % Liten betydelse: 2,7 %	1385	0,000	2
EU	Stor betydelse: 59,8 % Varken eller: 33,9 % Liten betydelse: 6,3 %	Stor betydelse: 70 % Varken eller: 24,7 % Liten betydelse: 5,3 %	1362	0,022	2
Sjukvården	Stor betydelse: 90 % Varken eller: 8,3 % Liten betydelse: 1,7 %	Stor betydelse: 87,8 % Varken eller: 10,2 % Liten betydelse: 2,0 %	1379	0,702	2

Jämställdheten mellan kvinnor och män	Stor betydelse: 60,5 % Varken eller: 23,2 % Liten betydelse: 16,4 %	Stor betydelse: 68,4 % Varken eller: 23,6 % Liten betydelse: 8,1 %	1369	0,001	2
Skola och utbildning	Stor betydelse: 84,7 % Varken eller: 11,9 % Liten betydelse: 3,4 %	Stor betydelse: 89,9 % Varken eller: 8,9 % Liten betydelse: 1,2 %	1374	0,027	2
Företagens villkor	Stor betydelse: 75,7 % Varken eller: 23,1 % Liten betydelse: 1,2 %	Stor betydelse: 82,4 % Varken eller: 14,8 % Liten betydelse: 2,9 %	1364	0,011	2
Energi och kärnkraft	Stor betydelse: 63,6 % Varken eller: 28,4 % Liten betydelse: 8,0 %	Stor betydelse: 63,8 % Varken eller: 27,1 % Liten betydelse: 9,1 %	1368	0,844	2
Äldreomsorgen	Stor betydelse: 85,4 % Varken eller: 12,4 % Liten betydelse: 2,2 %	Stor betydelse: 75,1 % Varken eller: 19,5 % Liten betydelse: 5,4 %	1385	0,009	2
Sociala välfärden	Stor betydelse: 78,4 % Varken eller: 14,8 % Liten betydelse: 6,8 %	Stor betydelse: 76 % Varken eller: 19,2 % Liten betydelse: 4,9 %	1371	0,238	2
Pensionerna	Stor betydelse: 83,7 % Varken eller: 13,5 % Liten betydelse: 2,8 %	Stor betydelse: 69,6 % Varken eller: 21,5 % Liten betydelse: 8,8 %	1377	0,000	2
Bostadsfrågan	Stor betydelse: 68,8 % Varken eller: 23,7 % Liten betydelse: 7,5 %	Stor betydelse: 62,7 % Varken eller: 27,6 % Liten betydelse: 9,7 %	1364	0,291	2
Frågan om vinster i välfärden	Stor betydelse: 46 % Varken eller: 35,6 % Liten betydelse: 18,4 %	Stor betydelse: 52,4 % Varken eller: 32,4 % Liten betydelse: 15,2 %	1364	0,265	2

8.2 Bilaga 2

Hur många gånger Sverigedemokraterna anses bäst av urvalsgrupperna

Antalet frågor där SD anses ha bäst politik	M-väljare 2014 SD väljare 2018 ansåg:	M-väljare både 2014 och 2018 ansåg:
0 frågor	16,1 %	76,7 %
1 frågor	10,4 %	15,5 %
2 frågor	19,2 %	5,0 %
3 frågor	12,4 %	1,3 %
4 frågor	10,9 %	0,8 %

5 frågor	5,7 %	0,2 %
6 frågor	4,7 %	0,1 %
7 frågor	5,2 %	0,2 %
8 frågor	3,1 %	0,0 %
9 frågor	4,1 %	0,2 %
10 frågor	0,5 %	0,0 %
11 frågor	2,1 %	0,0 %
12 frågor	1,0 %	0,0 %
13 frågor	4,7 %	0,1 %

N=1485

Frihetsgrader = 13

Chi-signifikans = 0,000

8.3 Bilaga 3

Hur många gånger Moderaterna anses bäst av urvalsgrupperna.

Antalet frågor där M anses ha bäst politik	M-väljare 2014 SD väljare 2018 ansåg:	M-väljare både 2014 och 2018 ansåg:
0 frågor	0,0 %	0,0 %
1 frågor	11,9 %	1,4 %
2 frågor	11,2 %	1,9 %
3 frågor	13,4 %	2,7 %
4 frågor	17,2 %	4,7 %
5 frågor	13,4 %	6,3 %
6 frågor	10,4 %	10,3 %
7 frågor	6,0 %	13,2 %
8 frågor	8,2 %	10,6 %
9 frågor	2,2 %	10,7 %
10 frågor	1,5 %	7,6 %
11 frågor	2,2 %	9,5 %

12 frågor	1,5 %	7,7 %
13 frågor	0,7 %	13,4 %

N = 1281

Frihetsgrader = 12

Chi²-signifikans = 0,000

8.4 Bilaga 4

Åsikt om förslag	M14SD18 ansåg:	M14M18 ansåg:	N	χ^2 -sig	Frihetsgrader
Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar	Mycket bra: 81,8 % Ganska bra: 14,1 % Varken eller: 3,6 % Ganska dåligt: 0,5 % Mycket dåligt: 0,0 %	Mycket bra: 59,2 % Ganska bra: 31,2 % Varken eller: 6,9 % Ganska dåligt: 1,8 % Mycket dåligt: 0,8 %	1463	0,000	4
Ta emot färre flyktingar i Sverige	Mycket bra: 81,1 % Ganska bra: 15,3 % Varken eller: 2,1 % Ganska dåligt: 0,0 % Mycket dåligt: 1,6 %	Mycket bra: 36,9 % Ganska bra: 35,9 % Varken eller: 19,9 % Ganska dåligt: 5,2 % Mycket dåligt: 2,1 %	1451	0,000	4
Vinstutdelning ska inte tillåtas inom skattefinansierad vård, skola och omsorg	Mycket bra: 23,3 % Ganska bra: 14,8 % Varken eller: 29,1 % Ganska dåligt: 15,3 % Mycket dåligt: 17,5 %	Mycket bra: 13,2 % Ganska bra: 17,6 % Varken eller: 22,9 % Ganska dåligt: 23,9 % Mycket dåligt: 22,4 %	1429	0,000	4
Sverige bör söka medlemskap i NATO	Mycket bra: 23,9 % Ganska bra: 22,3 % Varken eller: 34,0 % Ganska dåligt: 9,6 % Mycket dåligt: 10,1 %	Mycket bra: 25,3 % Ganska bra: 28,9 % Varken eller: 28,7 % Ganska dåligt: 9,2 % Mycket dåligt: 7,9 %	1427	0,264	4
Sverige bör utträda ur EU	Mycket bra: 14,7 % Ganska bra: 15,8 % Varken eller: 29,5 % Ganska dåligt: 17,9 % Mycket dåligt: 22,1 %	Mycket bra: 3,1 % Ganska bra: 3,6 % Varken eller: 9,8 % Ganska dåligt: 17,9 % Mycket dåligt: 65,6 %	1443	0,000	4